

Aleg. 111.

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie zakładania niższych szkół rolniczych.

Wysoki Sejmie!

W roku 1881 polecił Sejm Wydziałowi krajowemu, ażeby zbadał warunki założenia szkół niższych rolniczych i wskazał miejscowości, w których takowe założyćby można.

W roku zaś 1882 po dopełnieniu powyższego polecenia, wezwał Sejm Wydział krajowy do poczynienia kroków potrzebnych do założenia niższych szkół rolniczych w Horodence i w obszarze Towarzystwa gospodarskiego Buczacko-Zaleszczyckiego — otwierając równocześnie Wydziałowi krajowemu na ten cel kredyt do wysokości 10.000 zł. w. a.

Zadaniem więc Komisji gospodarstwa krajowego w tym roku, może być tylko zbadanie podstaw, na których owe szkoły zorganizowane być mają i rozpatrzenie kosztów założenia i utrzymania tychże.

Statut, jednobrzmiący dla obydwóch szkół, przedstawił Wydział krajowy w sprawozdaniu swoim. Komisya ograniczy się więc na przytoczeniu tych ustępów statutu, w których po dokładnem zbadaniu, uznała potrzebę zalecenia zmian.

I tak: §. 5. statutu opiewa:

„Ćwiczenia w wykonywaniu prac gospodarskich odbywają się przez sześć miesięcy wiosennych, letnich i wcześniejszych jesiennych codziennie; zaś przez resztę roku co drugi dzień w godzinach przeznaczonych na pracę gospodarską, zwyczajem folwarku o który szkoła jest oparta.“

Według zdania Komisji ustęp ten powinien brzmieć:

„Ćwiczenia w wykonywaniu prac gospodarskich odbywają się codziennie w godzinach przeznaczonych na pracę gospodarską zwyczajem folwarku, o który szkoła jest oparta.“

Zmianę tę uzasadnia Komisya tem, że przez odbywanie codziennej praktyki gospodarskiej, spodziewa się większej korzyści dla uczniów, którzy po opuszczeniu szkoły zajmować się mają wyłącznie praktyką gospodarską. Stosowny zaś rozkład godzin, przeznaczonych na naukę w szkole, na

ćwiczenia praktyczne, zapewnić może wykładom teoretycznym dostateczną ilość godzin, pomimo codziennie odbywanej praktyki przy gospodarstwie.

W skutek powyższej zmiany, powinienby także ustęp III. tegoż §. 5. uległ zmianie i brzmieć: „*Nauka teoretyczna, której się udziela w godzinach wolnych od zajęć praktycznych, obejmuje itd.*”.

Do §. 16. statutu, który ustanawia w ustępie pierwszym, że Kuratora szkoły składać się ma: z delegata c. k. Rządu, delegata Wydziału krajowego, delegata Towarzystwa gospodarskiego okręgowego i z właściciela folwarku, o który szkoła jest oparta: Komisya zaleca dodać wyrazy: „*i z delegatu Wydziału powiatowego*”. Komisya bowiem sądzi, że należy zapewnić Reprezentacyi powiatowej wpływ na założoną w jej obrębie szkołę rolniczą i że właśnie Reprezentacya ta, mając udział w nadzorze szkoły, skutecznie popierać będzie jej rozwój.

W ustępie f) tegoż paragrafu 16. wyraz „*zatwierdzać*” należy zdaniem Komisyi, zastąpić wyrazami: „*przedkładać Wydziałowi krajowemu*”.

Przez tę zmianę zamierza Komisya zapewnić Wydziałowi krajowemu decydujący wpływ, na tak ważną sprawę, jak uregulowanie stosunku godzin poświęconych nauce teoretycznej, do czasu przeznaczonego na ćwiczenia praktyczne.

W następstwie powyższej zmiany, należy w §. 17. ustępie 2. opuścić wyrazy: „*tyczących się powołania kapelana i nauczyciela do nauk elementarnych*”.

Wszystkie wyżej wymienione zmiany w statucie uważa Komisya za pożądane. Ponieważ jednak statuta te ułożone zostały w porozumieniu z c. k. Rządem, przeto Komisya nie chcąc narazić otwarcia szkół na zwłokę, wnosi tylko rezolucyę, polecającą Wydziałowi krajowemu wyjednanie tych zmian w drodze właściwej.

Szczegółowy plan nauk przyjmuje Komisya zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego. Sądzi atoli, że nauka ogrodnictwa winna być wykładaną w każdej szkole rolniczej bezwarunkowo.

Komisya wyraża przekonanie, że szkoły niższe rolnicze, na takich podstawach zorganizowane, przyniosą wielki pożytek krajowi. Dlatego też Komisya usilnie zaleca Wys. Izbie przyjęcie rezolucyi, polecającej Wydziałowi krajowemu, ażeby na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył projekt założenia podobnych szkół w zachodniej części kraju.

Koszta założenia szkół niższych rolniczych w Horodence i Jagielnicy nie mogły być przedmiotem szczegółowych badań Komisyi gospod. kraj., ponieważ plany i kosztorysy budynków znajdują się obecnie w biurze c. k. Ministerstwa rolnictwa w Wiedniu. Jeżeli c. k. Rząd zgodzi się na projekt Wydziału kraj. i udzieli z funduszków państwowych spodziewaną subwencyę w kwocie 22.000 zł. w. a. natenczas wystarczy zupełnie na założenie obu tych szkół fundusz uchwalony przez Wys. Izbę w r. 1882. w kwocie 10.000 zł. w. a. Komisya zwraca jednak uwagę Wydziału krajowego, że wydatki na zakupno inwentarza żywego dla szkoły w Jagielnicy znacznie zmniejszyć potrzeba, a w wyborze onego uwzględnić przedewszystkiem stosunki klimatyczne i gospodarze tamtejszej okolicy.

Koszta utrzymania szkół w Horodence i Jagielnicy przyjmuje Komisya bez zmiany podług preliminarza ułożonego przez Wydział krajowy, uważając wszystkie pozycye za umiarkowane i usprawiedliwione.

Co do etatu osób i płac, Komisya sądzi, że uposażenie powinno odpowiadać wymaganej kwalifikacyi. Komisya pragnie również, aby nauczyciele tych szkół nie uważali posad swoich za tymczasowy przytułek, lecz z całym poświęceniem i spokojem o byt własny pracowali na swoich stanowiskach dla kraju.

Dlatego to Komisya, uważając wynagrodzenie nauczycieli proponowane przez Wydział krajowy za umiarkowane, nie widzi powodu do jakichkolwiek zmian w etacie.

Na podstawie powyższych wywodów Komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„1. Sejm zgadza się na uznanie założyć się mających niższych szkół rolniczych w Horodence i Jagielnicy za zakłady krajowe, i upoważnia Wydział krajowy do otwarcia tych szkół pod warunkiem, że c. k. Ministerstwo rolnictwa udzieli na założenie ich subwencję w kwocie 22.000 zł. w. a., oraz zapewni każdej z nich roczną dotację ze Skarbu Państwa w kwocie przynajmniej 2.000 zł. w. a.

2. Sejm zatwierdza załączony projekt etatu osób i płac gron nauczycielskich przy krajowych niższych szkołach rolniczych w Horodence i Jagielnicy.

3. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu na r. 1884 kredyt do wysokości 9.220 zł. w. a. na utrzymanie szkół powyższych w tymże roku.

4. Sejm wzywa Wydział krajowy: ażeby w porozumieniu z c. k. Rządem statut krajowych niższych szkół rolniczych o ile możności zastosował do wskazówek udzielonych przez sejmową Komisję gospodarstwa krajowego w sprawozdaniu z dnia 15. Października 1883 r. L. 912.

5. Sejm wzywa Wydział krajowy, ażeby na przyszłej sesji sejmowej przedłożył projekt założenia niższych szkół rolniczych w zachodniej części kraju“.

Lwów dnia 15. Października 1883.

Przewodniczący:

A. S a p i e h a.

Sprawozdawca:

Tadeusz Langie.

E T A T

osób i płac gromad nauczycielskich krajowych niższych szkół rolniczych w Horodence i Jagielnicy.

I.

Grono nauczycielskie tak krajowej niższej szkoły rolniczej w Horodence, jakoteż niższej szkoły rolniczej w Jagielnicy składa się:

1. z dwóch nauczycieli fachowych (stałych), z których jeden jest zarazem kierownikiem szkoły;
2. z nauczycieli niestałych t. j. instruktora, nauczyciela do nauk elementarnych i kapelana.

II.

Nauczyciele fachowi (stali) krajowych niższych szkół rolniczych w Horodence i w Jagielnicy są urzędnikami krajowymi ze wszystkimi prawami i obowiązkami, określonymi w ustanowie służby krajowej i uchwałą Wysokiego Sejmu o etacie i płacach urzędników i sług Wydziału krajowego z dnia 3. Stycznia 1874.

III.

1. Pierwsi nauczyciele fachowi (stali) a zarazem kierownicy zakładów otrzymują wolne pomieszkowanie i pobierają roczną stałą płacę po 1.200 zł. w. a.
dodatek aktywalny po 140 " " "
dodatek pięcioletni po 200 " " "

2. Nauczyciele fachowi pomocnicy (stali) otrzymują wolne pomieszkowanie i pobierają:
roczną stałą płacę po 720 " " "
dodatek aktywalny po 60 " " "
dodatek pięcioletni po 100 " " "

IV.

1) Dodatek pięcioletni nadaje Wydział krajowy każdemu z tych nauczycieli podług powyżej oznaczonej stopy, skoro tenże pełnił na jednej i tej samej posadzie służbę przez pięć lat nieprzerwanie. — Służba pełniona przy innych urzędach i szkołach lub szkołach niekrajowych, chociażby przyjętą została do emerytury, nie będzie policzoną przy wymiarze dodatku pięcioletniego.

Dodatek pięcioletni nie może być udzielony jednemu i temu samemu nauczycielowi na tej samej posadzie częściej jak trzy razy, t. j. za 15 lat nieprzerwanej służby. Dodatek ten stanowi część płacy i będzie doliczony do stałej płacy przy wymiarze emerytury.

Zaliczki na płacę udzielone na podstawie §. 37. ustawy służby krajowej udzielane będą także na dodatki pięcioletnie.

2) Dodatek aktywalny nie może być policzonym do emerytury.

3) Co do dyet należy się stosować do §. 3. uchwały sejmowej z dnia 15. Października 1881.

V.

1) Nauczyciele niestali krajowych niższych szkół rolniczych w Horodence i w Jagielnicy nie są urzędnikami krajowymi i nie mają prawa do emerytury, a o wysokości ich wynagrodzenia stanowi każdorazowy budżet funduszu krajowego.

2) Stanowisko nauczycieli niestałych, ich prawa i obowiązki określają bliżej statuta org. kraj. niższych szkół rolniczych w Horodence i w Jagielnicy, tudzież regulamina i instrukcje na podstawie statutu tego wydać się mające.